

2. Preservar i recuperar els diferents paisatges de Catalunya com a important actiu del país.

S'han plantejat les bases per a una política del paisatge, destinada a assolir la difusió, la protecció, la conservació i la millora del patrimoni ambiental de Catalunya i, així, donar compliment a la resolució del Parlament per la qual Catalunya es va adherir al Conveni europeu del paisatge, aprovat pel Consell d'Europa l'any 2000.

2.1 Paisatge

i) Aprovada la Llei del paisatge de Catalunya

El Parlament va aprovar el mes de juny la Llei del paisatge de Catalunya, que té com a objecte el reconeixement, la protecció, la gestió i l'ordenació del paisatge, a fi d'harmonitzar la preservació dels seus valors patrimonials, culturals i econòmics amb un model de desenvolupament sostenible.

Aquesta Llei serà d'aplicació en el conjunt del territori de Catalunya: tant a les àrees naturals, rurals, urbanes i periurbanes; tant als paisatges singulars, com als paisatges quotidians o degradats. Implica la integració del paisatge en les polítiques d'ordenació territorial i urbanística, així com en la resta de polítiques sectorials que hi incideixin i regula la cooperació i la coordinació entre les diferents administracions públiques en l'elaboració de les polítiques de paisatge. La Llei també preveu fomentar la sensibilització de la societat, de les organitzacions privades i dels poders públics sobre el paisatge i els seus valors, la seva importància cultural, econòmica i la necessitat de promoure i potenciar la seva protecció, gestió i ordenació, mitjançant programes formatius.

La Llei preveu dos instruments bàsics: els catàlegs i les directrius del paisatge. Els catàlegs del paisatge són els documents de caràcter tècnic que determinen la tipologia dels paisatges de Catalunya i seran elaborats per l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Les directrius del paisatge són les determinacions que incorporen normativament els objectius de qualitat paisatgística en els plans territorials parcials i/ o en els plans directors territorials.

Les cartes del paisatge són iniciatives de caràcter local previstes com a instruments de concertació d'estratègies entre els agents públics i els privats per tal d'acordar actuacions que s'adrecin al manteniment dels valors del paisatge en el seu àmbit territorial. La Generalitat col·laborarà amb els impulsors de les cartes del paisatge i les tindrà en compte a l'hora d'elaborar els catàlegs del paisatge.

Finalment, la Llei crea un fons que, com a instrument financer de la Generalitat de Catalunya i dotat per les aportacions del govern a càrrec dels seus pressupostos, fomentarà la realització d'actuacions paisatgístiques en àrees urbanes, periurbanes i rurals. Es preveu que d'altres administracions, entitats i empreses puguin contribuir a aquest fons financer. Les actuacions que podran ser objecte de finançament són, entre d'altres:

- la preservació dels paisatges que, pel seu caràcter natural o cultural, requereixen intervencions específiques i integrades,
- la millora paisatgística de les perifèries i zones d'entrada a les ciutats i les viles, així com les destinades a eliminar, reduir i traslladar els elements, usos i activitats que les degraden.

- el manteniment, la millora i la restauració dels elements de l'agricultura periurbana.
- la vertebració i la creació d'espais estructurants entre les zones urbanes i periurbanes.
- l'elaboració de projectes d'integració paisatgística de zones d'activitats industrials, comercials i de les infraestructures.
- les actuacions de les entitats privades de promoció i protecció del paisatge.
- l'adquisició de sòl per incrementar el patrimoni públic de sòl en aquelles àrees que es considerin d'interès per a la gestió paisatgística.
- qualsevol altra finalitat que tingui com a objecte la protecció, la gestió i la millora del paisatge.

ii) L'Observatori del Paisatge

L'Observatori del Paisatge és l'ens d'assessorament de l'Administració i de conscienciació de la societat catalana en matèria de paisatge. El dirigeix el catedràtic de geografia humana de la Universitat de Girona, Joan Nogué, i es va constituir en forma de consorci el 8 d'octubre de 2004, tot i que és operatiu des de l'1 de març de 2005.

L'Observatori, previst per la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge, és l'espai de trobada entre la Generalitat de Catalunya, l'Administració local, les universitats, els col·lectius professionals i, en general, la societat catalana, en tot allò relatiu a la gestió i la conservació del paisatge.

El mes d'abril es va inaugurar la seu tècnica de l'Observatori del Paisatge de Catalunya a Olot, a la primera planta de l'edifici de l'Hospici d'Olot, on hi ha també el Museu Comarcal de la Garrotxa.

El mes de setembre es va constituir el Consell Assessor de l'Observatori del Paisatge. Es tracta d'un òrgan consultiu i de proposta de les actuacions de l'Observatori i està format per 35 representants d'institucions i personalitats del món científic, acadèmic i cultural relacionats amb les ciències del territori i del paisatge i representants d'organitzacions empresarials i econòmiques de la societat civil i de les organitzacions no governamentals.

L'Observatori és una de les peces clau en l'elaboració i el seguiment de les polítiques de paisatge a Catalunya. La Llei del paisatge preveu que l'Observatori elabori els catàlegs del paisatge, per encàrrec del Departament. Se'n farà un per a cadascuna de les regions en què s'organitzarà l'estructura política administrativa de Catalunya. Els respectius catàlegs contindran les principals unitats de paisatge que integren el patrimoni de cada territori i fixaran els objectius de qualitat paisatgística que es pretenen assolir en cadascun.

Així mateix, l'Observatori ha creat un web (www.catpaisatge.net) sobre temes de paisatge referits a Catalunya i al món. Neix amb la voluntat d'esdevenir el web de referència de Catalunya en tot el que és relacionat amb el paisatge i fa disponible, d'una manera ràpida i senzilla, la informació sobre la nova política de paisatge a Catalunya (amb un especial èmfasi en els catàlegs de paisatge), conferències i activitats diverses, publicacions de referència i estudis universitaris vinculats amb el tema. El web conté també arxius fotogràfics, mapes i informació diversa sobre tota mena d'institucions i d'iniciatives catalanes, europees i d'altres parts del món dedicades al paisatge.

iii) Conveni amb l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida per unir esforços en la protecció del paisatge

El mes de setembre l'Ajuntament de Barcelona, l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida i el Departament per mitjà de la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge, van signar un conveni de col·laboració per unir esforços en la millora i l'ordenació del paisatge. Aquest acord de col·laboració, que s'inscriu en el marc de la nova Llei de protecció del paisatge, es concretarà en la creació d'una comissió de treball que elaborarà un Pla anual d'activitats per determinar les accions concretes i els compromisos de les parts quant a la seva execució.

La Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona comparteixen els objectius de millora del paisatge, de sensibilització ciutadana envers el paisatge i de promoció dels valors del paisatge com a component de la qualitat de vida de les persones. Ambdues parts han considerat convenient la formalització d'un àmbit de cooperació entre el Departament i l'Institut del Paisatge Urbà en matèria de millora, ordenació i sensibilització envers el paisatge.

Els objectius del conveni són:

1. Promoure les relacions de caràcter tècnic i institucional entre el Departament i l'Institut del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida.
2. Fomentar l'intercanvi de documentació i d'informació d'interès relativa a projectes, programes i experiències de millora i d'ordenació del paisatge en àmbits urbans i periurbans.
3. Facilitar el desenvolupament de seminaris interns de formació sobre paisatge urbà i periurbà entre els tècnics d'ambdues institucions.
4. Establir un marc de treball que faciliti, si escau, la col·laboració en programes o accions concretes d'interès comú per a ambdues institucions.

2.2 Recuperació del patrimoni i dels nuclis antics

i) Signat el protocol de l'1% cultural

El dia 26 d'octubre de 2005 es va formalitzar el Protocol de col·laboració entre els departaments de Política Territorial i Obres Públiques i de Cultura per a l'aplicació de l'1% per cent cultural durant el període 2005-2008. El protocol preveu un total de 140 actuacions arreu de Catalunya amb un pressupost total de 41,33 MEUR. L'aportació de la Generalitat, mitjançant l'Institut Català del Sòl, serà de 19,47 MEUR. Amb aquest Protocol es finançaran actuacions de conservació, intervenció en centres històrics i restauració del patrimoni arquitectònic i arqueològic, d'acord amb el que preveu la Llei del patrimoni cultural català.

Entre les 140 actuacions previstes en aplicació de l'1% cultural en el període 2005-2008, hi figuren les intervencions següents: el monestir de Sant Miquel de Fluvià (l'Alt Empordà), el castell de Sant Martí de Sarroca (l'Alt Penedès), la muralla de Besalú (Garrotxa), les muralles de Balaguer (la Noguera), el castell dels Comtes de Prades de Falset (el Priorat), el castell de Montsoriu (a Arbúcies, la Selva), el monestir de Sant Llorenç de Morunys (el Solsonès) i la muralla de Tarragona.

El protocol de col·laboració preveu la creació d'una comissió de seguiment, integrada pels departaments de Cultura i de Política Territorial i Obres Públiques, que avaluarà l'estat i el calendari de les actuacions.

ii) Principals actuacions realitzades l'any 2005

- Durant l'any 2005 s'han finalitzat 44 intervencions en nuclis antics entre les quals es poden remarcar:
 - Restauració de la Universitat de Cervera, ala est i torre (1,1 MEUR). A més, s'ha signat el conveni per a l'execució de la 2a fase consistent en la rehabilitació del paranimf de la universitat i la 2a fase de les cobertes (2,8 MEUR). Aquesta 2a fase s'iniciarà el 2006.
 - Rehabilitació estructural i condicionament interior del monestir de Sant Quirze de Colera, 2a fase, al municipi de Rabós (320.000 €). S'ha iniciat el projecte per als treballs de la 3a fase que s'executaran el 2006 (391.000 €).
 - Urbanització del carrer del Pont, plaça de l'Òmnium Cultural i carrer dels Patis de Sant Quirze de Besora (701.000 €). Aquesta ha estat una actuació que s'ha realitzat conjuntament amb la construcció de 2 edificis de 14 habitatges de lloguer per a joves (1,1 MEUR).
 - Restauració del Palau Abaria de Tortosa (1,6 MEUR) i inici de les obres d'urbanització de l'entorn (574.000 €).
 - Rehabilitació de la seu vella del Consell General de Vielha e Mijaran (576.000 €).
- D'entre les obres que han estat en execució al llarg del 2005 i encara no s'han finalitzat podem esmentar la rehabilitació del castell dels Comtes de Prades, 2a fase, a Falset (1,3 MEUR). Aquesta obra està cofinançada amb l'Ajuntament de Falset i el Ministeri de Foment.
- Cal remarcar els següents projectes que s'han estat gestionant al llarg del 2005 per tal executar-los l'any que ve :
 - Urbanització del nucli antic de Sant Feliu de Guíxols (300.000 €).
 - Restauració de la casa Raspall i la casa Mayol a la Garriga (553.000 €).
 - Restauració del monestir, 3a fase, a Sant Llorenç de Morunys (721.000 €).
 - Restauració del Teatre Municipal Orfeó, 2a fase, a Ulldecona (361.000 €)
 - Restauració del castell de Verdú, 2a i 3a, fase (379.000 €).
 - Ordenació del conjunt històric de la Pobla de Segur (311.000 €).
 - Restauració del campanar de l'església de Sant Feliu de Girona (1,2 MEUR)

2.3 Ordenació del litoral

i) Recuperació dels camins de ronda

S'ha posat en marxa un programa d'actuació en camins de ronda fins al 2007. Els camins de ronda són itineraris que segueixen la línia de la costa i constitueixen un important actiu cultural i paisatgístic ja que fan possible transitar a peu pel litoral. L'actuació en camins de ronda és una inversió que contribueix a revalorar el paisatge costaner i a promoure l'anomenat "turisme verd".

Aquestes actuacions s'emmarquen dins el programa de la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge, mitjançant el qual es preveu invertir-hi 4,5 MEUR entre el 2005 i el 2007. En el marc d'aquest programa, i amb caràcter complementari, també es preveu actuar en passeigs i realitzar un estudi sobre la dinàmica del litoral català, invertint-hi 1,8 MEUR en total. Es preveu la construcció de 13 trams, amb una longitud total de 16 quilòmetres de camins de ronda per potenciar el paisatge litoral de Catalunya.

MUNICIPI	TRAM DE COSTA	LONGITUD
----------	---------------	----------

Portbou	platja Gran - cala del Pi	550
Colera	platja del Garbet - port	1.200
Llançà	platja Cau del Llop - port	1.200
El Port de la Selva	cala Fornells - cala Tamariua	1.200
Cadaqués	cala Nans - platja de Sa Conca	1.600
Roses	accés a la platja Canadell	300
Begur	platja de Sa Riera - Cap Sa Sal	2.655
Palafrugell	far de Sant Sebastià - el Pinell	775
Palafrugell	cala Pedrosa - far de Sant Sebastià	2.275
Palafrugell	cala Tamariu - cala Pedrosa	2.060
Palamós	Pineda d'en Gori - platja del Castell	591
Tossa de Mar	platja es Codolar - es Cars	807
Lloret de Mar	platja de Fenals - platja de Lloret	1.300
		16.513 m

ii) Enderrocament de l'estructura que hi ha a la parcel·la de Fluvià Nàutic a Sant Pere Pescador

El mes de febrer es va efectuar l'enderrocament de l'estructura de la parcel·la de Fluvià Nàutic a Sant Pere Pescador. Aquest enderroc regularà urbanísticament la zona i suposarà una notable millora paisatgística.

L'estructura estava ubicada en un terreny de 1.375 m² que va ser comprat pel Departament, a través de l'Incasòl, per 20.000 EUR el passat mes de desembre. A més de ser ruïnosa per la degradació provocada per la corrosió marítima, està afectada per la distància de servitud de la Llei de costes i causava un important impacte paisatgístic. L'estructura ocupava uns terrenys de gran valor agrícola, paisatgístic i ambiental, però es tracta d'un territori vulnerable per les inundacions periòdiques i pels temporals i, per tant, inadequat per ser urbanitzable.